

Projekt Využití interkulturních pracovníků na pracovištích pobytu
cizinců a zlepšení kvality poskytování informací cizincům ze třetích
zemí

Souhrnná statisticko-analytická zpráva za rok 2021

Projekt Využití interkulturních pracovníků na pracovištích pobytu
cizinců a zlepšení kvality poskytování informací cizincům ze třetích zemí
(VIP)

Úkol: Zpráva o potřebách cizinců ze třetích zemí, detekování slabých míst
procesu integrace a migrace, kvalifikování hrozeb pro úspěšnou integraci cizince

Odpovědný subjekt: OAMP MV ČR

Projekt Využití interkulturních pracovníků na pracovištích pobytu cizinců a zlepšení kvality poskytování informací cizincům ze třetích zemí (VIP), r. č. AMIF/ 21/01 je financován v rámci národního programu Azylového, migračního a integračního fondu a rozpočtu Ministerstva vnitra České republiky.

FINANCOVÁNO EVROPSKOU UNÍÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ A INTEGRAČNÍ FOND

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

1	Úvod	3
2	Problematika integrace	3
3	Interkulturní pracovníci a jejich činnost	5
3.1	Typy asistencí	5
3.1.1	Struktura cizinců podle typu asistence.....	5
3.2	Volitelné asistence.....	6
3.3	Kategorie na základě upřesňujících poznámek	7
3.4	Zranitelné osoby.....	9
3.5	Struktura cizinců podle pohlaví	9
3.6	Struktura cizinců podle státní příslušnosti	10
3.7	Struktura cizinců podle účelu pobytu.....	11
4	Závěr	12

1 Úvod

Tato analytická zpráva popisuje průběh realizace projektu **Využití interkulturních pracovníků na pracovištích pobytu cizinců a zlepšení kvality poskytování informací cizincům ze třetích zemí v roce 2021** (dále jen „VIP“). Cílovou skupinou projektu jsou cizinci ze třetích zemí, u nichž je v obecném zájmu dosáhnout informovanosti, samostatnosti, integrace, důvěry v právní systém a nezávislosti na zprostředkovatelích. Tato zpráva informuje o realizaci projektu a jeho výstupech, především ve formě statistických dat, a věnuje se zásadním bodům cizinecké a integrační problematiky, na které je tento projekt do jisté míry vázán.

Pilířem projektu je nové řešení přístupu k poskytování informací cizincům, a to konkrétně prostřednictvím působení interkulturních pracovníků na kontaktních pracovištích Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (OAMP) v Praze a Brně a také vytvoření nového Informačního portálu pro cizince. Skrze působení interkulturních pracovníků na pracovištích projekt VIP dále cílí na zefektivnění procesu správního řízení týkající se žádostí o povolení nebo prodloužení pobytu cizinců ze třetích zemí na území ČR, včetně distribuce relevantních informací, a celkové zvýšení standardu služeb poskytovaných cizincům.

Podobně jako v roce 2020 byla integrace cizinců do značné míry ovlivněna mimořádnými vládními opatřeními přijatými v souvislosti s onemocněním covid-19. Pandemická situace se dotkla i projektu VIP. Pracoviště odboru azylové a migrační politiky sice nebyla v rámci úředních hodin omezena tak, jako tomu bylo v roce 2020, ale přesto některá omezení setrvala a rozhodně nebylo možné mluvit o plnohodnotném provozu. Cizincům bylo doporučováno, aby pro situace, které nemusí nezbytně s úřadem řešit osobně, využívali jiných komunikačních nástrojů. Šlo především o Českou poštu, pokud bylo možno z hlediska zákona vše potřebné touto cestou vyřídit. Interkulturní pracovníci tedy zaznamenali nárůst korespondence a tlaku na to, aby se úkony stihly vyřídit efektivně a v zákonných lhůtách. Příliv klientů zaznamenala také informační linka pro cizince, která obstarává nejen telefonické, ale i e-mailové dotazy a často je s interkulturními pracovníky v úzké spolupráci.

2 Problematika integrace

Projekt VIP je pevně vázán na [Strategii migrační politiky ČR](#), jejíž hlavní dva pilíře jsou integrace a podpora legální migrace. Právě nedostatečná integrace cizinců do majoritní společnosti bývá potenciálním zdrojem sociálního napětí (MV ČR, 2016). Potenciálně problematické se z pohledu cizinců ze třetích zemí jeví následující oblasti integrace: znalost jazyka, ekonomická soběstačnost, celková orientace ve společnosti a vztahy s občany hostitelské země. Cílem projektu je snižovat rizika nedostatečné integrace cizinců, a to prostřednictvím zlepšování jejich orientace v české společnosti cestou dostupných a kvalitních informací. Je třeba reagovat na konkrétní potřeby cizinců a preventivně působit proti detekovaným problematickým jevům, které mohou provázet jejich pobyt a proces integrace v ČR. Na základě průběžných dat získávaných z projektu VIP bude možné analyzovat, zdali právě výše zmíněné problematické aspekty integrace jsou těmi, které pro cizince ze třetích zemí představují bariéru jejich úspěšného začlenění do české společnosti, případně odhalit další a navrhnout, jakým způsobem jim předcházet.

Asistence s výkladem pobytové legislativy i nadále zůstává dominantním tématem interkulturních asistencí, což bylo pravděpodobně ještě více akcentováno v souvislosti se změnami, které s sebou přinesla **novela zákona o pobytu cizinců**. Tyto změny se dotkly především náležitostí žádostí, a proto bylo nutné na tyto změny cizince postupně upozorňovat.

Od 2. srpna 2021 jsou cizinci povinni do žádostí o dlouhodobý pobyt nebo dlouhodobé vízum doložit **komplexní zdravotní pojištění výhradně od pojišťovny Pojišťovna VZP (PVZP)**. Přičemž z některých postřehů interkulturních pracovníků můžeme usuzovat, že se tím některým cizincům mohly zvýšit finanční nároky na život v ČR a že tato změna mohla mít negativní dopad zejména na mnohočlenné rodiny.

Dalším zásadním bodem novely zákona bylo **zvýšení úrovně znalosti českého jazyka nutné pro žádost o trvalý pobyt**. S touto změnou byla většina cizinců obeznámena, avšak těžkosti jim působila neznalost zásadních termínů, na které byla změna úrovně navázána. Často se tak stávalo, že cizinci předkládali doklad o znalosti jazyka na úrovni A1 i v průběhu září 2021, od kdy už ale měli povinnost dokládat úroveň A2. Cizinci pak vyhledávali pomoc, když chtěli tuto vadu žádosti napravit. Centra, která termíny vypisují, měla nedostatečné kapacity, co se týče pokrytí vysokého zájmu o tyto zkoušky, což vedlo k nedostupnosti termínů v reálném čase. Na odstranění vady je vázaná lhůta, kterou tak bylo potřeba prodlužovat. V krajních případech, kdy cizinec neposkytoval potřebnou součinnost, např. nepožádal o prodloužení lhůty a vadu žádosti neodstranil, musela být správní řízení dokonce zamítna nebo zastavována.

Poslední změnou zákonných povinností, která měla dopad na život cizinců v ČR a která začala platit ve sledovaném období, bylo zavedení povinnosti absolvovat tzv. **adaptačně-integrační kurz**. Kurz si hradí cizinec na své náklady, musí se na něj sám přihlásit a při nesplnění může být vystaven sankci. Interpretace a osvětlování povinnosti navštívit adaptačně-integrační kurz pak tvořilo značnou část asistencí, neboť má tato povinnost hned několik výjimek.

Stejně jako v minulém roce i tentokrát **COVID-19** ovlivňoval životy cizinců. Jak vyplývá z dat a výpovědí interkulturních pracovníků, cizinci mnohdy neznali v té době platná ochranná opatření ke vstupu do země a na pracoviště Ministerstva vnitra: chodili tak například k registraci pobytu bez negativního testu, kvůli čemuž nemohli být odbaveni včas a ve lhůtě. Vzhledem k tomu, že se opatření měnila často ze dne na den, se těmito komplikacím téměř nedalo vyhnout. Do života cizinců v Česku zasahovala také omezení ostatních států (např. lockdown na Ukrajině, kvůli kterému bylo těžké pro Ukrajince získat cestovní doklady) nebo omezené fungování ostatních úřadů české státní správy (zejména složitější získání potřebných náležitostí do žádostí o povolení k pobytu, např. živnostenský list).

Vedle komplikací spojených se změnou legislativy zmiňovali interkulturní pracovníci také problémy, které přetrvávaly i v minulých obdobích: obsáhle a komplikované formuláře či dlouhé trvání správního řízení, a to především u tzv. prvovstupů (tedy žádostí mimo území ČR, kdy žadatel čeká na to, až bude moci do země přicestovat). Problematickou oblastí jsou také doklady spojené s ubytováním, případně bydlení obecně. Obyvatelé Česka trpí v posledních letech rostoucí **nedostupností bydlení** (např. Deloitte, 2021) a cizí státní příslušníci v tomto případě nejsou výjimkou. Interkulturní pracovníci pomáhali předcházet případům, kdyby cizinci museli vycestovat kvůli tomu, že nedokázali sehnat adekvátní ubytování. Pokud už ubytování mají, bývá v některých případech obtížné sehnat adekvátní doklad – majitelé jsou v zahraničí nebo bydlení nespĺňuje formální zákonné požadavky. S problémem sehnat bydlení v Česku bojují všichni, u cizinců to ale navíc znamená komplikaci, která může znemožnit získání legálního pobytového oprávnění.

Stejně jako v předchozích dvou letech je **jazyková bariéra** mezi cizinci a úřady významným aspektem brzdícím integraci. Interkulturní pracovníci jsou však jazykově vybaveni a jsou tedy případně schopni tuto bariéru odbourávat. Tedy i osobám ve zranitelnějším postavení právě z důvodu jazykové bariéry je ve značném množství případů umožněn adekvátní přístup k informacím. Výše zmíněné jevy a rizika se budou v průběhu projektu analyzovat a dále se budou hledat řešení, jak na ně případně v dalších fázích projektu reagovat.

3 Interkulturní pracovníci a jejich činnost

Pojmem „interkulturní pracovník“ se v rámci tohoto projektu rozumí pracovník, který je proškolený na agendu pobytu cizinců na území ČR, disponuje komplexní znalostí pobytové problematiky nad rámec standardních úředních úkonů, je schopen komunikovat v cizím jazyce, umí vyhodnotit životní situace cizince a poskytnout kontakty na adekvátní instituce pro řešení další agendy. Nároky na interkulturní pracovníky spočívají zejména v právních znalostech správního řádu, zákona o pobytu cizinců, zákona o zaměstnanosti či zákoníku práce. Interkulturní pracovník má ve výše uvedených oblastech komplexní znalosti. Interkulturní pracovník uplatňuje své analytické schopnosti v rámci vyhodnocování situace cizince ve vztahu k jeho pobytu na území a dále vyhodnocování případných bezpečnostních rizik souvisejících primárně s mírou integrace cizince na území.

V roce 2021 bylo obslouženo **7 108 cizinců ze třetích zemí, kteří využili služeb interkulturních pracovníků zcela poprvé**. Celkový počet **intervencí byl 8 331** – někteří cizinci byli ve sledovaném období obslouženi opakovaně, tudíž je celkový počet intervencí vyšší.

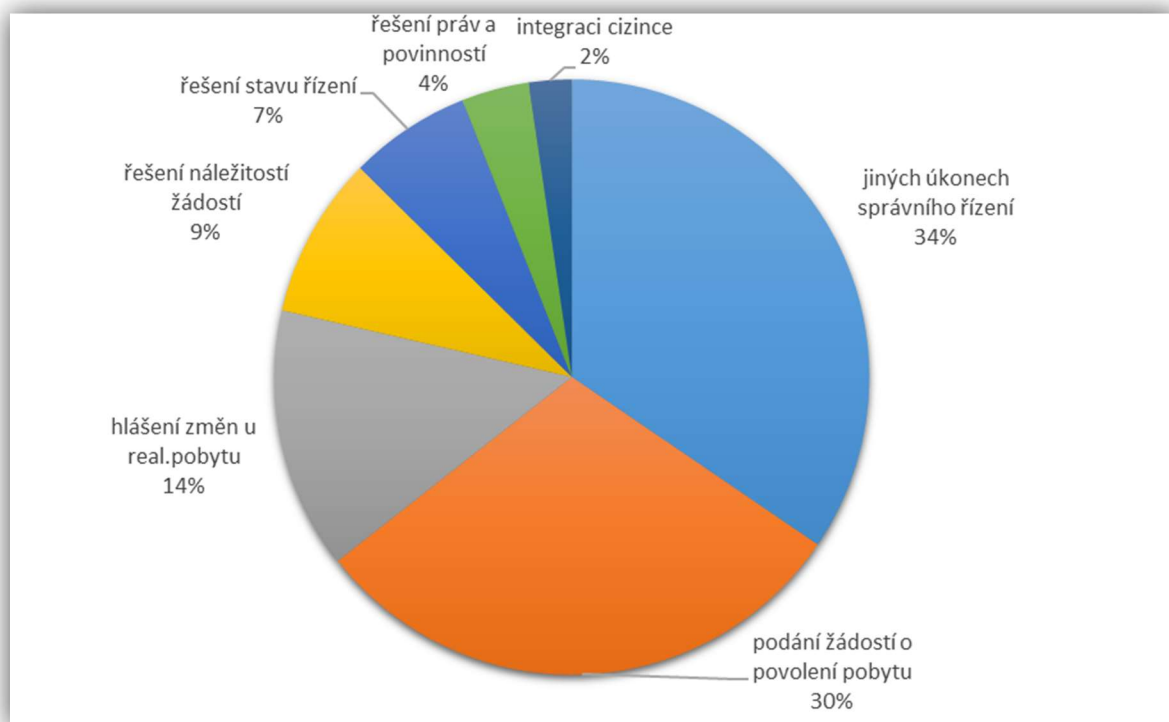
3.1 Typy asistencí

- **Podání žádosti o povolení pobytu:** poskytnutí názorné pomoci při vyplnění formuláře tiskopisu jakékoliv žádosti o povolení k pobytu (včetně prodloužení, změny účelu apod.), jakým způsobem, případně na jakou adresu a v jaké lhůtě doložit chybějící náležitosti žádosti. Vysvětlení, kde sledovat stav svého řízení a jaké jsou zákonem dané lhůty pro rozhodování žádostí.
- **Řešení náležitostí žádosti:** asistence při řešení chybějících náležitostí (dodatků) do žádostí, které jsou již v řízení. Konzultace, jakým způsobem a v jaké lhůtě dodat případné další chybějící náležitosti. Poskytnutí informace o tom, jakou platnost mají jednotlivé náležitosti mít dle zákona (např. doklad prokazující účel pobytu na území – jako je potvrzení o studiu apod.).
- **Hlášení změn u realizovaného pobytu:** asistence při hlášení změn a plnění povinností daných zákonem (nové bydliště, pas, změna stavu, jména atd.).
- **Jiný úkon správního řízení:** asistence při ostatních úkonech v pobytovém řízení, tedy např. při registraci, žádosti o vydání rodného čísla či vydání překlenovacího štítku.
- **Řešení stavu řízení:** asistence při ověřování stavu řízení (jak a kde ověřit, jestli už je řízení dokončené, co dělat v případě povolení, vysvětlení zákonem daných lhůt správního řízení), upozornění na možné nedostatky žádosti, které mohou stav řízení zpomalit (např. chybně sjednané pojištění, které musí být v rozsahu komplexní zdravotní péče apod.).
- **Řešení práv a povinností (odborná konzultace):** osvětlování povinností vázaných s pobytem daného cizince.
- **Ostatní úkony k integraci cizince:** asistence poskytnuta občanům třetích zemí a jejich rodinným příslušníkům, kteří i po určité době strávené v ČR (rozmezí 6–15 měsíců) nemají základní znalost o fungování právního státu a s ním spojené i další aspekty společnosti (např. neznalost zdravotnictví, kulturních zvyklostí, školství, jazyka apod.). Tato asistence zahrnuje i poskytnutí informací rodičům nezletilých dětí o systému školství, předání informačních materiálů ohledně složení zkoušky z českého jazyka, materiálů ohledně obecného fungování oddělení pobytů cizinců (OPC) či vysvětlení zákonů a jejich legislativních změn, zejména v kontextu praktických dopadů.

3.1.1 Struktura cizinců podle typu asistence

Ve srovnání s rokem 2020 zůstává pořadí i procentní zastoupení jednotlivých kategorií téměř identické. Pokles zastoupení agendy řešení stavu řízení, který byl patrný mezi lety 2019 a 2020, se v roce 2021 nepotvrdil. Soudě podle těchto dat tedy není možné indikovat rostoucí schopnost cizinců sledovat stav správního řízení online.

Graf 1: Struktura cizinců podle typu asistence

3.2 Volitelné asistence

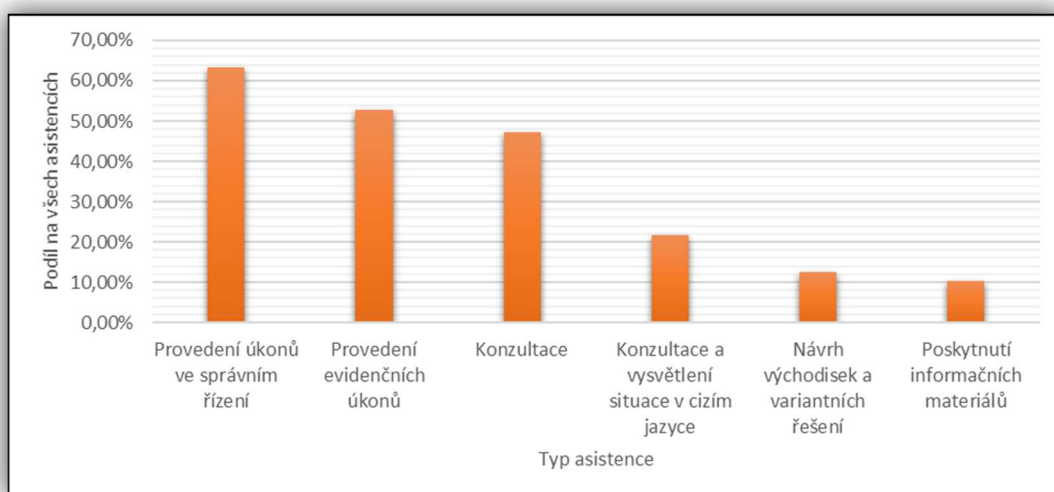
Kromě typu asistence mohou pracovníci upřesnit charakter provedené intervence pomocí tzv. volitelné kategorie.

- Poskytnutí informačních materiálů: označeno, pokud byl pracovníkem distribuován informační materiál zhotovený speciálně pro účely projektu.
- Poskytnutí kontaktů pro další řešení agendy: označeno, pokud pracovník odkáže na jiné relevantní instituce či odbory, např. cizineckou policii, Odbor všeobecné správy oddělení státního občanství a matrik MV ČR, případně Charitu.
- Návrh východisek a variantních řešení: označeno, pokud pracovník navrhne či poradí možné perspektivy vývoje situace cizince.
- Provedení úkonů ve správním řízení: vysvětlení, instruování a následné faktické provedení správního úkonu.
- Provedení evidenčních úkonů: při evidování údajů v Cizineckém informačním systému (změně bydliště, zaměstnání, dokladu atd.) – vysvětlení úkonu a jeho následné provedení.
- Konzultace: individuální probrání situace a variant řešení problému.
- Konzultace a vysvětlení situace v cizím jazyce: zatrženo, pokud byl při asistenci využit cizí jazyk.
- Osvětlování účelu žádostí: pokud bylo potřeba podrobnější konzultace k účelu podávané žádosti (případně žádosti, kterou cizinec plánuje podat v budoucnu).
- Poskytnutí informace o integračních centrech a nevládních organizacích.
- Poskytnutí informace k získání státního občanství.
- Poskytnutí informace k řešení matričních událostí: zaškrtnuto, pokud se při asistenci řeší matriční událost (tedy změna stavu, narození atd.).

- Poskytnutí informace k možnostem ubytování cizince: označeno, pokud bylo v rámci asistence významněji řešeno ubytování (ne pouze jako náležitost žádosti).
- Poskytnutí informace k zaměstnání cizince na území: podobně jako výše, ne pokud bylo součástí žádosti.
- Poskytnutí informace k podnikání cizince na území: pokud bylo potřeba důkladněji řešit náležitosti k podnikání.
- Poskytnutí informace o dostupnosti lékařské péče: pokud bylo potřeba řešit pojištění či obecně lékařskou péči. Nikoliv, pokud bylo pojištění standardní náležitostí podané žádosti.

Nejčastěji bylo interkulturním pracovníkem asistováno při **provedení úkonu ve správním řízení** – vysvětlení, instruování a následné faktické provedení s komentářem (zaškrtnuto v 63,2 % případů při provedení asistence). Časté bylo také **provedení evidenčních úkonů** (vysvětlení úkonu a jeho následné faktické provedení s komentářem; v 53 % případů při provedení asistence) a **konzultace** (47 % případů). U 21 % všech intervencí byl při asistenci využit **cizí jazyk** (konzultace a vysvětlení situace v cizím jazyce).

Graf 2: Podíl volitelných asistencí na všech asistencích

3.3 Kategorie na základě upřesňujících poznámek

Při vykazování asistencí mají interkulturní pracovníci možnost upřesnit formu asistence do poznámky, což je zejména u komplikovanějších případů žádoucí. Forma i délka není přesně daná a záleží na přístupu pracovníka, jak danou situaci vyhodnotí a popíše. Aby bylo možné intervence analyzovat a porovnat, byly určeny kategorie, do kterých byly intervence rozřazeny. Přehled většiny těchto kategorií seřazený podle procenta výskytu případů je v tabulce 1. Popis jednotlivých kategorií je k dispozici níže.

Tabulka 1: Podíly kategorií asistence na základě upřesňujících poznámek, srovnání let 2019, 2020, 2021

Kategorie	Podíl 2019	Podíl 2020	Podíl 2021
Náležitosti a podání	35%	36%	40%
Individuální informace	14%	22%	32%
Ostatní aspekty integrace	6%	10%	14%
Stav řízení	15%	6%	14%
Formulář	5%	14%	9%
Zaměstnanost	6%	2%	9%
Registrace	10%	5%	3%
Nejistý pobytový status	4%	2%	3%

Data platná k 31. 12. 2021. Zdroj: export asistencí z interního systému evidencí spisů

Náležitosti a podání

Z dostupných údajů o činnosti interkulturních pracovníků vyplývá, že více než třetina obslužených cizinců, u kterých byla zaznamenána výraznější asistence, potřebovala pomoc s agendou zahrnující:

- podání žádosti (včetně jejího vyřizování)
- vysvětlení zákonem daných náležitostí (včetně jejich podob)

Z upřesňujících poznámek je zřejmé, že cizinci, u kterých interkulturní pracovníci provedli asistenci, také často neznali podmínky podání žádosti – z jakého pobytového statusu, o jaký účel žádat, v jakých lhůtách; na území, nebo na zastupitelském úřadě atd. Nejasnost v tom, jaké dokumenty jsou při podávání žádosti potřeba, jakým způsobem je předkládat a obecně těžká uchopitelnost správního řízení byly i v roce 2021 hlavními důvody pro poskytování podrobnějších asistencí.

Individuální informace

Kategorie nazvaná individuální informace zahrnuje asistence, kdy pracovníci poskytli cizinci radu přesně podle dané situace – např. osvětlování relevantní legislativy. Součástí byla také pomoc s počítáním doby pobytu kvůli žádosti o trvalý pobyt (po 5 letech), konzultace potenciální změny školy nebo vysvětlení podstaty překlenovacího víza a možnosti cestování. Asistence formou individuální informace tvořily **více než třetinu** všech podrobněji zaznamenaných asistencí.

Ostatní aspekty integrace

Do kategorie ostatní aspekty registrace spadají všechny asistence, které zahrnují obecné informace ohledně legislativy, případně změn v legislativě. Do této kategorie byly zahrnuty i informace týkající se spádovosti pracovišť, případně informace, které nelze zařadit jinam. V roce 2021 došlo k novelizaci zákona o pobytu cizinců, došlo tedy k nárůstu počtu asistencí zařazených do této kategorie (14 %).

Formulář

Přibližně 9 % ze všech podrobněji popsanych asistencí spočívalo v pomoci s vyplňováním formulářů (tiskopisů) – nejčastěji u žádosti, oznámení nebo registračních formulářů. Rozdíl oproti kategorii **podání** je ten, že v případě **formuláře** byla v upřesnění asistence explicitně zmíněna pomoc s vyplňováním. Kategorie formulář zaznamenala v roce 2020 rovněž nárůst a byla třetí nejčastější kategorií podrobné asistence.

Stav řízení

Asistence týkající se stavu řízení – a to nejenom, co se týká stavu samotného, ale rovněž vysvětlení toho, co dělat při povolení, vysvětlení principu lhůt a vysvětlení pravděpodobných důvodů prodloužení.

Výskyt asistencí tohoto typu oproti jiným výrazně narostl a v roce 2021 tvořila tato kategorie **14 % ze všech podrobněji popsaných asistencí**.

Registrace

Explicitně zmíněná asistence při registraci cizince – vyplnění registračního formuláře, žádost o rodné číslo. Součástí bývá také poskytnutí dodatečných informací k dalšímu postupu při sejmutí biometrických údajů. Z popisu asistencí při registraci je patrné, že v této fázi pobytu cizince na území je jazyková překážka nejméně výraznější – znalost cizího jazyka interkulturních pracovníků pomáhá případné problémy překonávat. V souvislosti s covid-19 se cizinci také potýkali s neznalostí vládních opatření, která byla na pracovištích zavedena, konkrétně nutnosti předložení negativního PCR testu a dodržování karantény po příjezdu.

Zaměstnanost

Kategorie asistencí týkajících se zaměstnanosti zahrnuje např.: informování cizinců o tom, kdy mohou začít pracovat, kdy mohou měnit zaměstnavatele. Dále informování o zákonem daných podmínkách (práva a povinnosti, minimální mzda, oprávněnost k výkonu práce). Častým příkladem bylo také osvětlování rozdílu mezi duální a neduální zaměstnaneckou kartou. Tento typ podrobných asistencí tvořil v roce 2021 přibližně **desetinu všech případů**.

Nejistý pobytový status

Do kategorie **nejistý pobytový status** byly zahrnuty všechny upřesňující popisy asistence, které indikují, že se jednalo o cizince s vážnějším problémem v rámci pobytového řízení. Jednalo se často o osoby zranitelné. Soudě podle informací interkulturních pracovníků, velmi častou příčinou problematického statusu cizince bývá neúspěšná změna zaměstnavatele.

Covid-19

Celosvětová pandemie nemoci covid-19 se významně dotkla i situace cizinců v Česku. Takové případy se od roku 2020 začaly zaznamenávat, pokud to epidemiologická situace umožňovala. Do této kategorie spadaly případy, ve kterých byly popsány např. dopady zavření hranic a vládních nařízení na cizince.

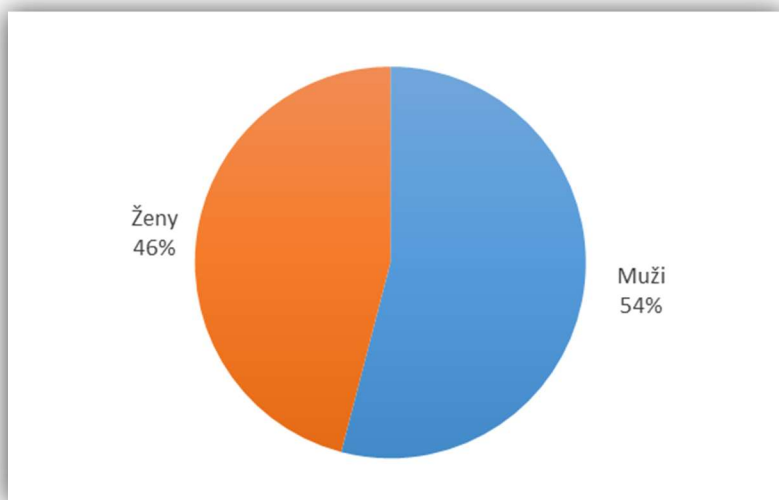
3.4 Zranitelné osoby

Interkulturní pracovníci mají možnost při vykazování označit cizince jako tzv. zranitelnou osobu. Označení této kategorie závisí čistě na posouzení daného pracovníka a je tedy subjektivní. Nejčastějšími udávanými důvody pro zranitelnost v roce 2021 jsou např. špatná znalost jazyka, velmi špatná orientace v pobytové problematice nebo komplikovaná životní situace. Často zmiňované bývá také nekorektní jednání zaměstnavatele, což nezřídka vede k ukončení legálního pobytu cizince. U některých zranitelných osob byly pracovníky evidovány případy domácího násilí. V roce 2021 bylo jako zranitelné osoby pracovníky označeno **115 cizinců**, tedy cca **1,4 %** z celkového počtu.

3.5 Struktura cizinců podle pohlaví

Interkulturní pracovníci sledují také několik povinných údajů, mezi které patří pohlaví, státní příslušnost, pobytový status, číslo a typ cestovního dokladu. Většinu odbavených cizinců v roce 2021 tvořili **muži (přibližně 54 %)**. Tento údaj je přibližně srovnatelný s rokem 2020 (muži 55 %) a poměrně nižší než v roce 2019 (58 % muži). Přibližně **46 %** odbavených klientů tvořily **ženy**.

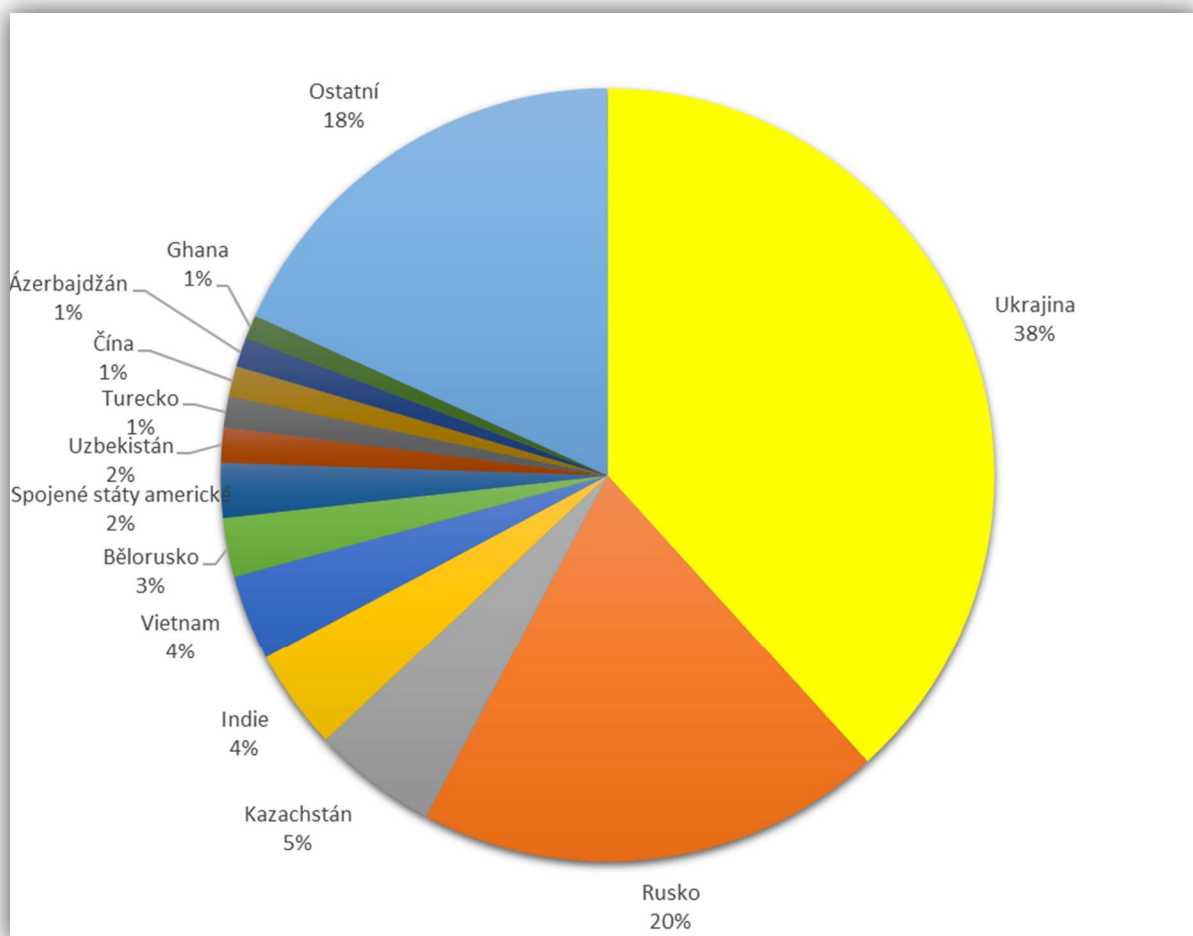
Graf 3: Struktura cizinců podle pohlaví, rok 2021

3.6 Struktura cizinců podle státní příslušnosti

Co se týká struktury obslužených cizinců podle **státní příslušnosti**, dominovali podobně jako v minulých letech občané **Ukrajiny (38 %)** a **Ruska (19,5 %)**, mezi další početněji zastoupené skupiny cizinců patřili občané **Kazachstánu (5 %)**, **Indie (4 %)** a **Vietnamu (3,5 %)**.

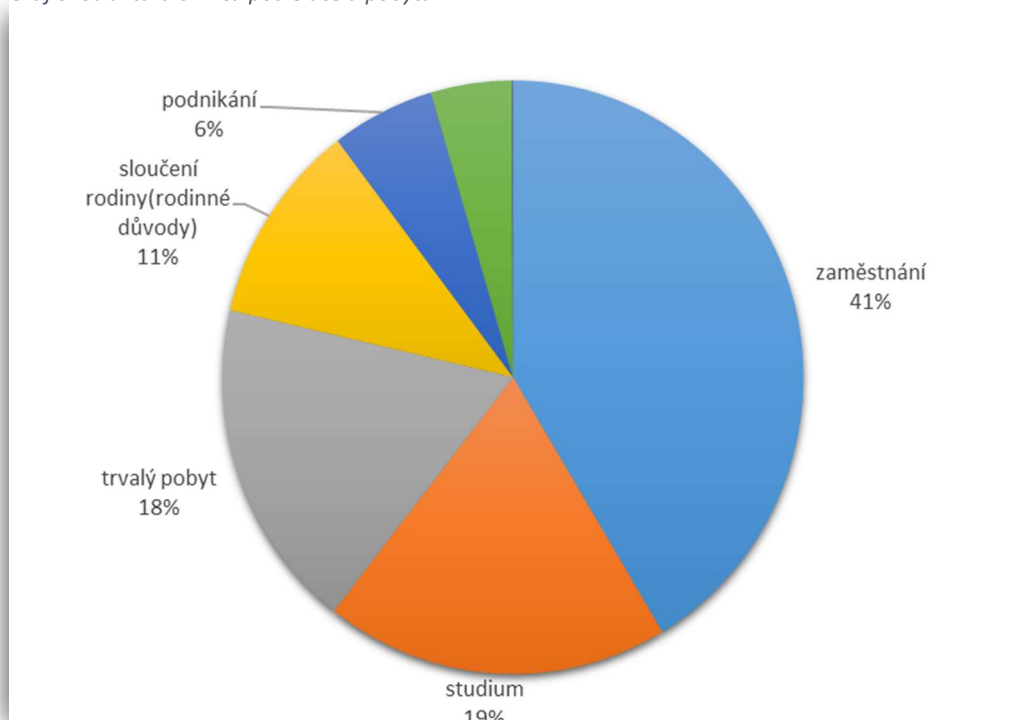
Graf 4: Struktura cizinců podle státní příslušnosti

3.7 Struktura cizinců podle účelu pobytu

Nejčastěji vykázaným účelem pobytu bylo u cizinců **zaměstnání** (41%), následované **studiem** (19 %) a **trvalým pobytem** (18 %). Mezi roky 2019 a 2020 byl zaznamenán pokles v podílu účelu zaměstnání (ze 44,34 % na 40,46 %), přičemž existoval předpoklad, že tento pokles mohl být způsobený dopadem pandemie covid-19 na trh práce. V roce 2021 se pokles zastavil a není tak možné na základě statistik odbavených klientů konstatovat, že by pandemie nějak výrazně zasáhla do počtu cizinců na českém trhu práce. Obdobně ostatně hovoří celostátní statistika. Podle ČSÚ (2021) počty cizinců zaměstnanců vzrostly i přes probíhající pandemii onemocnění covid-19. Detailní strukturu cizinců podle účelu pobytu uvádí Graf 5.

Graf 5: Struktura cizinců podle účelu pobytu

4 Závěr

Rok 2021 znamenal pro projekt VIP další nestandardní rok. S výjimkou letních měsíců bylo celé sledované období významně ovlivněno pandemií nemoci covid-19. Ta se však do problematiky pobytu a integraci cizinců projevila jinak, než tomu bylo v předchozím období. Prvotní šok už pomínil, hranice uzavřené nebyly a původní předpoklady o zpomalení imigrace se nenaplnily. I tak ale byl rok 2021 významně ovlivněný vládními nařízeními, která byla mnohdy obtížně uchopitelná jak pro české občany, tak pro osoby s jazykovou a kulturní bariérou. Pohyb po Česku byl omezen, vstup na pracoviště Ministerstva vnitra ČR také, úřady i všechny ostatní instituce fungovaly omezeně – to vše způsobovalo cizincům problémy a interkulturní pracovníci je v popisu svých asistencí reflektovali.

Bezproblémovou integraci cizinců do společnosti již tradičně brzdí komplikovanost legislativy a zdoluhavost správního řízení. Stejně jako v letech 2019 a 2020 byla pracovníky popisována složitost povinných formulářů žádostí, neznalost lhůt a podoby povinných náležitostí. V roce 2021 se k tomu přidala novela zákona o pobytu cizinců a nutnost absolvování adaptačně-integračních kurzů. Obojí vyvolalo větší zájem cizinců o asistenci při vyřizování některých úkonů.

Ve sledovaném období za rok 2021 bylo pracovníky provedeno **8 331 intervencí**. Z analýzy těchto intervencí – a také na základě doplňujících rozhovorů s interkulturními pracovníky – vyplývá, že slabá místa procesu integrace naznačená v roce 2019 a 2020 zůstávají relevantní. Tím nejvýznamnějším problémem je **snížená orientace cizinců v principech bytové problematiky a základních úkonech souvisejících se samotným povolením k pobytu**. Zvýšený zájem o asistenci vyvolala **novela zákona o pobytu cizinců**, a to především nutnost mít zdravotní pojištění pro cizince pouze u P VZP a také zvýšení povinné úrovně českého jazyka pro trvalý pobyt ve spojení s nedostatkem volných míst pro vykonání zkoušky.

Zaměstnanost a zaměstnání byly stejně jako v minulých letech častým tématem intervencí a konzultací interkulturních pracovníků. Zdůrazňovaná byla problematika nespolehlivých zaměstnavatelů. Pracovníky byly zaznamenány případy neplacení mzdy či jiného protiprávního jednání. Pokud pak

dotyčný cizinec chtěl změnit práci, nebylo mu ze strany původního zaměstnavatele vyhověno, případně neobdržel při odchodu doklad potřebný pro oznámení změny zaměstnavatele. Kombinací protiprávních jednání některých zaměstnavatelů a přísných zákonných pravidel pro změnu zaměstnání se pak dostávají cizinci do pasti, ze které již v určitém momentu není východisko – zbývá jen odchod ze země, nebo přesun do šedé zóny ekonomiky.

5 Zdroje

ČSÚ (2021): Počet v Česku pracujících cizinců loni vzrostl. Dostupné online z [18. 3. 2022]: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-v-cesku-pracujicich-cizincu-loni-vzrostl>.

Deloitte (2021): Property Index. Overview of European Residential Markets. Deloitte Czech Republic, Prague.